

METODOLOGIA FACTUAL.RO

Preambul - de ce și cum facem fact-checking pentru Factual.ro?

Urmărim să responsabilizăm actorii din spațiul public folosind tehnici din jurnalism și cercetare academică pentru verificarea la sursă a conținutului declarațiilor și deciziilor din spațiul public, lăsând la o parte motivații, opinii sau dorințe.

Ne concentrăm pe acea parte din declarațiile și deciziile din spațiul public care conține informație pretins factuală și care se pretează verificării.

Explicăm și tratăm subiectul ales pe înțelesul publicului larg; provocarea este să demistificăm declarațiile din spațiul public și să le prezentăm alături de fapte în așa fel încât să fie cât mai ușor de înțeles.

Ce este informația factuală?

Considerăm informație factuală: statistici oficiale, texte de lege, hotărâri judecătorești, tot ceea ce e asumat de către o sursă a cărei autoritate sau credibilitate poate fi verificată independent.

Nu considerăm informație factuală: cifre non-atribuibile, informații „pe surse”, opinii și supoziții, tot ceea ce nu este ancorat în fapt (de pildă declarații politice).

Principiile noastre

Echidistanță (non-partizanat)

Redacția este apolitică și non-partizană. Redactorii nu își aleg ținte din anumiți politicieni¹. Subiectele sunt alese de editorul proiectului, în urma propunerilor venite de la echipa de monitorizare.

Transparență

Suntem mereu transparent și deschiși către comunicarea cu publicul și presa. Sursele de finanțare sunt listate în pagina de „Despre”, alături de componența echipei, adresa de contact și alte informații utile.

Integritate

Redactorii și experții în aflați în eventuale situații de conflict de interes se vor recuza pentru subiectul în cauză. Funky citizens - asociația care gestionează formal proiectul - intervine în partea editorială doar în măsura în care i se solicită aportul de către editor.

Politica de erată: pentru că prețuim reputația înainte de toate, încercăm din răspuțeri să publicăm fără greșală. În rarele momente când greșeala - oricât de mică - se strecoară, revenim cu o actualizare în partea superioară a materialelor - pe site și pe Facebook. Este dreptul cititorului de a fi informat și obligația noastră de a fi integri și transparenți

¹ Este posibil ca, prin natura funcției pe care o au, unii politicieni să fie preluați mai des de presă, deci să facă mai multe afirmații (inclusiv cu potențial de a fi verificate), caz în care e posibil să se regăsească mai des printre politicienii verificați.

1. Găsirea subiectelor

Echipa de monitorizare caută zilnic decizii și declarații din spațiul public, în

- **surse media:** agenții de presă, ziare, bloguri, pagini de Facebook oficiale;
- **surse oficiale:** comunicate și declarații ale instituțiilor statului, stenograme din parlament, ședințele de guvern etc.
- **evenimente publice:** dezbateri, conferințe de presă etc.

În general, un subiect de *fact-check* poate fi (dar nu se limitează la):

- o declarație din spațiul public atribuită unui decident / influențator;
- o procedură a unei instituții publice care pare că nu a fost respectată;
- o decizie sau o politică publică ce pare să nu fie fundamentată.

2. Redactarea fact-check-ului

Structura de mai jos reprezintă scheletul oricărui *fact-check*:

I. Context Declarația / declarațiile în original, inclusiv fragmente care ajută la înțelegerea contextului subiectului (dar care nu pot sau nu trebuie neapărat verificate punctual) Exemplu de contextualizare: reacția publică în original (titluri de ziar sau TV, etc); știrea zilei sau a săptămânii / disputa de care se leagă declarația respectivă; alte background info; justificarea importanței subiectului (altfel spus, de ce ar trebui cititorului să-i pese de acel subiect).	III. Verificare: Includem toate informațiile factuale relevante pentru subiect, extrase și sistematizate din surse valabile, către care linkăm mereu. Încercăm să plotăm cifre pe grafice cât de mult posibil.
II. Ce verificăm: Articulăm exact partea din declarație a cărei veridicitate e verificabilă și asupra căreia ne vom apleca în partea următoare a fact-check-ului.	IV. Concluzie: Cum anume sunt infirmate sau confirmate declarațiile sau deciziile de către informațiile factuale expuse, evaluarea relevanței, bunei intenții, omisiunii intenționate. Concluzia trebuie să se poată încadra într-una din valorile barometrul adevărului.

3. Review, editare, publicare

Avem două instrumente prin care garantăm obiectivitatea fact-check-urilor noastre:

- **Peer review-ul** tehnic, care verifică acuratețea datelor și corectitudinea analizei; de asemenea, la nevoie oferă sprijin pentru autor (informații suplimentare, acces la alte resurse etc);
- **Editorul**, care lucrează împreună cu autorul pentru a asigura o structură logică clară și accesibilă a argumentului, pentru a pregăti textul pentru publicul larg și pentru a prezenta informațiile cât mai clar (de exemplu, folosind infografice).

FLUX DE LUCRU

1. Autorul transmite editorului draft-ul #1.

2. Editorul trimite autorului feedback legat de structura argumentării, apoi, după ce feedback-ul a fost integrat de către autor și cei doi cad de acord asupra structurii argumentației. **Dacă e cazul**, trimite către echipa de proiect/comunitate pentru peer-review.

3. Echipa de proiect recenzează draft-ul din punct de vedere tehnic; la nevoie, oferă sprijin.

4. Autorul integrează rezultatele recenziei tehnice într-un draft #2, pe care îl trimite editorului.

5. Editorul ajută autorul să formuleze concluzia astfel încât să poată fi încadrată în valorile disponibile pe „Barometrul Adevărului”, accesibilizează textul și îl pregătește pentru publicare.

Există și un „Consiliu Editorial”, compus din experți, care are rolul de a arbitra divergențele de opinii în legătură cu informații sau concluzii conținute de articole.

Timpi de lucru: optim, de la momentul unei declarații până la publicarea fact-check-ului pe factual.ro nu ar trebui să treacă mai mul de 10 zile (pentru a fi și factuali, și actuali). Atât autorul cât și editorul trebuie să se asigure de respectarea acestui deadline.

MIC MANUAL DE STIL

Declarațiile vor fi citate în întregime, asigurându-se că argumentul autorului lor e expus în totalitate.

Întotdeauna este citată sursa primară a declarației (ex: transcriere oficială a ședinței de guvern și nu parafrizarea acestia în presă).

Referirea la autorii declarațiilor se va face sub forma: funcție + nume SAU instituția, fără apelative de tipul „domnul X” (ex: Președintele Traian Băsescu SAU Președinția vs Domnul Băsescu).

BAROMETRUL ADEVĂRULUI

Pentru ca subiectul *fact-check*-uit să poată fi înțeles rapid de public, concluzia va trebui să poată fi notată pe scara adevărului de mai jos.

Adevărat: Afirmația de la care pleacă *fact-check*-ul este de o acuratețe incontestabilă, nu îi lipsește nicio informație vitală.

Parțial adevărat: Afirmația conține elemente de adevăr dar necesită clarificări suplimentare.

Trunchiat: Afirmația conține elemente adevărate, dar este scoasă din context astfel încât realitatea este deformată sau dă naștere unor impresii greșite.

S-a răzgândit: Pentru cei care inițial au afirmat ceva și ulterior s-au contrazis singuri.

Imposibil de verificat: Nu există date oficiale sau informații care să susțină declarația.

Fals: Afirmația este incorectă conform datelor publice.

EXEMPLU FACT-CHECK - [AICI](#)